

Till Socialdepartementet

Stockholm 16 januari 2025.

Remissyttrande avseende SOU 2024:60 Stärkt stöd till anhöriga - Ett mer ändamålsenligt stöd till barn och vuxna som är anhöriga

Diarienummer: S2024/01502

Inledning

Cancerfonden vill börja med att tacka för möjligheten att inkomma med våra synpunkter på SOU 2024:60 Stärkt stöd till anhöriga - Ett mer ändamålsenligt stöd till barn och vuxna som är anhöriga.

Cancerfondens vision är att besegra cancer. Vi vill se ett samhälle där färre drabbas och fler botas eller kan leva ett långt liv med god livskvalitet. Vår målsättning för Sverige är tydlig – 2030 ska de påverkbara cancerfallen ha minskat med 30 procent, en tredjedel av all cancer ska upptäckas i ett tidigare stadium, 80 procent ska överleva sin cancerdiagnos och alla som lever med och efter en cancerdiagnos ska kunna leva med god livskvalitet.

Samtidigt som cancer är en sjukdom som fler och fler drabbas av överlever allt fler tack vare forskningens framsteg. Det betyder att många kommer att leva länge med eller efter en cancerdiagnos. I Sverige får drygt 70 000 personer cancer årligen. Idag lever 600 000 personer med, eller har haft, cancer. Men runt varje cancerdrabbad finns många gånger närstående som också påverkas. En av tre kommer att få en cancerdiagnos i sitt liv och väldigt många kommer att vara anhörig till någon som har eller har haft cancer. Att vara cancerdrabbad, oavsett om det rör en själv eller en närstående, är således en växande grupp.

Många närstående hamnar i en livskris när en anhörig insjuknar i cancer. Det vänder upp och ned på hela livet. Många närstående upplever att de inte vet vad de har rätt till eller vilket stöd som finns att tillgå. Det är inte ovanligt att även närstående drabbas av psykiatriska diagnoser och själva tvingas till sjukskrivning, eller behöver gå ner i arbetstid för att kunna ge stöd och omsorg till den cancerdrabbade. Det psykosociala stödet för såväl cancerdrabbade som dess närstående är därför helt nödvändigt.

Cancerfondens mål är ett 2030 där alla som lever med eller efter en cancerdiagnos ska ha en god livskvalitet. För att detta mål ska kunna uppnås behövs förbättringar på flera områden, däribland stödet till anhöriga. Därför är många av utredningens förslag viktiga och skulle kunna bidra till att stärka såväl barn och vuxna som är anhöriga.

Cancerfondens synpunkter

1. Socialnämnden ska erbjuda en anhörigkontakt för anhöriga med ett särskilt behov av stöd

Cancerfonden tillstyrker utredningens förslag. Många anhöriga vittnar om svårigheter att veta vilket stöd som finns att tillgå. Därför ser Cancerfonden att en anhörigkontakt skulle öka möjligheterna för anhöriga att få stöd.

2. Förtydligande av det direkta stödet till anhöriga i socialtjänstlagen.

Cancerfonden tillstyrker utredningens förslag att anhöriga också ska erbjudas information och vägledning, utöver annat stöd. Att detta förtydligas i socialtjänstlagen ökar möjligheten för anhöriga att få dessa sammantagna behov mötta.

3. Stödet till barn som är anhöriga förtydligas både avseende socialtjänsten och hälso- och sjukvården

Cancerfonden tillstyrker förslaget att stödet till barn som anhöriga bör förtydligas både avseende socialtjänsten och hälso- och sjukvården. Cancer är en av de vanligaste allvarliga fysiska sjukdomar som drabbar föräldrar till barn 0–18 år. Att förlora en förälder under barndomen ökar risken för svåra psykiatriska tillstånd eller andra sociala svårigheter. Därför är det positivt att stödet till barn som anhöriga ska förtydligas. Det gäller även att syskon till barn som drabbas av cancer och andra allvarliga sjukdomar inkluderas.

Cancerfonden välkomnar därför att ansvaret för barn som anhöriga förtydligas och att syskon också inkluderas.

4. Övriga förslag avseende barn som är anhöriga

Cancerfonden instämmer med övriga förslag avseende barn som är anhöriga.

5. En nationell anhöriglinje bör inte inrättas

Cancerfonden delar utredningens bedömning om att en ny nationell anhörighetslinje ej bör införas.

Det är även Cancerfondens bild att anhöriga föredrar att kontakta organisationer och föreningar med specifik kunskap och erfarenhet kring den som den anhörige och dennes närstående befinner sig i, men också att det kan upplevas som lägre trösklar att kontakta en ideell organisation. Cancerfonden har en egen stödlinje, Cancerlinjen, dit drabbade, anhöriga eller allmänheten kan höra av sig med frågor som besvaras av legitimerade sjuksköterskor med lång erfarenhet av cancervård. Cancerlinjen får dagligen samtal eller chattmeddelanden från såväl drabbade som närstående. Under 2023 fick Cancerlinjen 12630 kontakter via telefon, mejl och chatt.

Det är vår uppfattning att Cancerlinjen är minst lika viktig för anhöriga som för de som drabbas som cancer. Detta visar inte minst vår statistik, där anhöriga utgör den näst största gruppen (32 procent), efter allmänheten och till och med före drabbade själva. Många närstående hör av sig med frågor som rör den anhörigas sjukdom, men också om sitt eget mående.

Cancerfonden vill därutöver särskilt understryka vikten av att det anhörigstöd, inklusive stödlinjer men också annat typ av stöd som ideella organisationer och civilsamhället tillhandahåller, behöver stärkas ytterligare för att de ska ha möjlighet att kunna hjälpa fler.

6. En informationsportal för anhöriga bör inrättas

Cancerfonden tillstyrker utredningens förslag. För att enklast nå både patienter och anhöriga bör en sådan portal integreras med redan existerande plattformar och informationsmaterial.

Beslut om detta yttrande har tagits av generalsekreterare Ulrika Årehed Kågström. Elin Ylvasdotter, intressepolitisk expert, har varit föredragande.

Ulrika Årehed Kågström
Generalsekreterare